

Archeologie in Delft

Steven Jongma
Brenda Hooiveld

Stadsarcheoloog
PR en erfgoededucatie, Gemeente Delft

Bij het woord archeologie hebben veel mensen direct een associatie met Egypte, Griekenland of Inca's en Azteken. Voor het geestesoog verschijnen clichés van baardige figuren in tropenhelmen die met kwastjes antiquiteiten afstoffen. In sommige gevallen kan het cliché positiever uitvallen; als een stoere avonturier gewapend met een zweep op schatten en nazi's jaagt. Wanneer je mensen vertelt dat er in Nederland en ook in Delft veel archeologisch werk plaatsvindt wordt het al wat lastiger om je hierbij iets voor te stellen. Een archeoloog in Delft, wat doet die eigenlijk?

Voordat we daar op ingaan is het goed om duidelijk te hebben wat archeologie nu precies is. Archeologie is het bestuderen van samenlevingen uit het verleden aan de hand van resten die zij achterlieten. Bij deze resten denken veel mensen aan objecten zoals scherven, vazen en munten, maar daar zijn archeologen niet primair naar op zoek. Bij een opgraving wordt met name gezocht naar grondsporen, zoals kuilen, greppels, palen, funderingen, waterputten en dergelijke. In die grondsporen zitten de objecten. Zonder die context heeft een object voor een archeoloog geen informatiewaarde. De samenhang tussen spoor en vondst biedt de mogelijkheid om veel te weten te komen over vroegere bewoners van een plek.

Daarnaast is het landschap van belang. Niet alle locaties in het drassige Nederland waren vroeger geschikt om te wonen. Door een combinatie te maken van bodemkundige en archeologische gegevens is het mogelijk om landschappelijke reconstructies voor verschillende periodes te modelleren. Deze kennis helpt bij het voorspellen, duiden en analyseren van archeologische vindplaatsen. Het geeft ook informatie over bestaansmogelijkheden als akkerbouw, veeteelt, toegang tot drinkwater, mobiliteit, noem maar op. Je

kunt de mens eigenlijk niet los zien van het landschap waarin hij leeft.

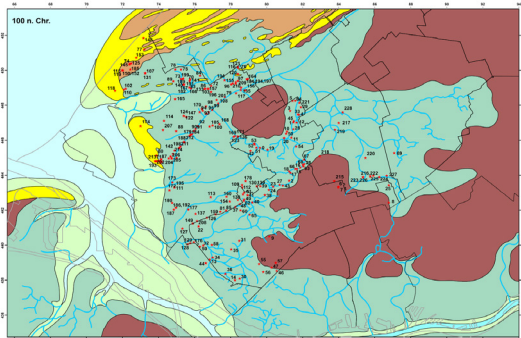

Een voorbeeld van grondsporen tijdens een opgraving aan de oostzijde van Delft. De bruine vlekken zijn kuilen en greppels van bewoning uit de 12e eeuw.

De oudst aangetroffen bewoning rondom Delft dateert uit ongeveer 3500 voor Christus. Op duintoppen die uitstaken uit een moerassig landschap leefden toen vroege boeren die hun dieet aanvulden met jacht en visvangst. De jongste vondsten die in Delft archeologisch geregistreerd zijn, zijn te dateren rond 1960. Tijdens de bouw van de spoortunnel is de voormalige stadsgracht opgegraven, die tussen ca. 1300 en 1963 heeft opengelegen. Daaruit komen vondsten uit de hele gebruiksperiode, dus ook de jongste. Zo kunnen we de ontwikkeling van glazen flessen laten zien vanaf 17e eeuwse wijnflessen en eindigen bij een SISI-flesje. In de ruim 5000 jaar die daar tussen ligt leefden er al dan niet met intervallen en meer of minder

intensief mensen in de regio Delft. De manier waarop die mensen leefden is in die lange tijdsperiode natuurlijk ontzettend veranderd.

Landschapsreconstructie van de regio Delfland rond 100 A.D., op basis van archeologische en geologische data.

Daarnaast is de reikwijdte van archeologie enorm, want het bestuderen van samenlevingen is behoorlijk veelomvattend: van economie tot gezondheid, van religie tot technologie. Tenslotte is de verschijningsvorm van archeologie ook erg divers: van grondsporen en grondlagen tot allerlei materialencategorieën zoals aardewerk, glas, hout, bot, metaal enzovoorts, wat allemaal weer aparte specialisaties zijn. Het moge duidelijk zijn dat archeologen gebaat zijn bij focus en daarbij een goede puzzel niet uit de weg gaan.

Vrijwilligers reconstrueren opgegraven objecten op de archeologische dienst van Delft.

Die focus proberen we als archeologisch onderdeel van de gemeente Delft te bieden door het hanteren van een onderzoeksagenda, waarin er per periode regionale thema's en kennislacunes zijn benoemd. Gemeenten zijn

door het decentralisatiebeleid namelijk zelf verantwoordelijk voor de archeologie binnen hun grenzen. Delft liep daar al op vooruit door in 1991 de eerste stadsarcheoloog in dienst te nemen. Dit heeft alles te maken met de historische binnenstad en het belang van erfgoed voor Delft. Immers historie is de unique selling point van Delft.

In de binnenstad, op een klein oppervlak, hebben bijna 1000 jaar lang continu en intensief mensen geleefd. Die hebben letterlijk hun sporen nagelaten in de bodem. Een stad als Delft staat nooit stil en blijft zich ontwikkelen. Daarbij is het onvermijdelijk dat bodemresten verdwijnen. Delft wil echter voorkomen dat dit ongezien gebeurt, want daarmee verliest ze haar verleden. De informatie die in de bodem besloten ligt is namelijk uniek: eenmaal weg is voor altijd weg. Tijdens het doen van een opgraving worden deze resten eigenlijk ook vernietigd, maar wel heel nauwkeurig vastgelegd. Op die manier blijft de informatie beschikbaar voor toekomstige generaties.

Archeologie zit dicht onder het oppervlak in heel de Delftse binnenstad en daaromheen. Bij het graven van een gat in de achtertuin voor een trampoline kwamen deze 400 jaar oude goten en muren tevoorschijn.

Voor sommige periodes, zoals de Romeinse tijd, is archeologie eigenlijk de enige discipline die licht kan laten schijnen op het leven van onze voorouders. Voor historisch Delft, met stadsrechten uit 1246, gaat dat natuurlijk niet op. Zo zijn er geschreven bronnen en historische gebouwen die een deel van het verhaal vertellen. Dat betekent niet dat archeologie

overbodig is. Ieder vakgebied heeft haar eigen zwarte gaten. Waar bijvoorbeeld geschreven bronnen vaak over de bovenkant van de samenleving gaan, vinden archeologen de sporen van de arme lui. En waar historische gebouwen de stedelijke ontwikkeling kunnen tonen vinden archeologen de funderingen van die gebouwen. De vakgebieden vullen elkaar aan, lopen in elkaar over en versterken elkaar.

Dit is de reden dat archeologie binnen de gemeente Delft niet op zichzelf staat maar onderdeel uitmaakt van de afdeling Erfgoed, waarin archief, monumenten en archeologie verenigd zijn. Er is ontzettend veel moois te vertellen over de geschiedenis van Delft. Wie meer wil weten over de archeologie en de geschiedenis van Delft kan zijn hart ophalen op de websites van Archeologie Delft, archeologie-delft.nl, of op ontdekking op de site van het stadsarchief, stadsarchiefdelft.nl.

